

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан

доц. А. В. Стасишин

_____ (підпис)

“28” серпня 2020 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Комунікації в управлінні фінансами та бізнесі

_____ (назва навчальної дисципліни)

галузь знань : 07 «Управління та адміністрування»

_____ (шифр і назва галузі знань)

спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

_____ (шифр і назва напрямку підготовки)

спеціалізація: «Фінанси, митна та податкова справа»

_____ (шифр і назва напрямку підготовки)

освітній ступінь: _____ бакалавр _____

денна форма навчання

ЛЬВІВ 2020

Програма навчальної дисципліни «Комунікації в управлінні фінансами та бізнесі» для студентів які навчаються за галуззю знань 07 «Управління та адміністрування», за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» освітнього ступеня «бакалавр».

«26» серпня 2020 року. – 17 с.

Розробник:

Дубик В.Я., доцент кафедри фінансового менеджменту, к.е.н., доцент

Програма затверджена на засіданні кафедри фінансового менеджменту

Протокол № 1 від «27» серпня 2020 року

Завідувач кафедри фінансового менеджменту

_____ **Н.С. Ситник**

(підпис)

Розглянуто та ухвалено Вченою радою факультету управління фінансами та бізнесу

Протокол № 1 від 28 серпня 2020 року

© Дубик В.Я., 2020 рік
© ЛНУ імені Івана Франка, 2020 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В управлінні фінансами та бізнесі комунікація відіграє надзвичайно важливу роль. Практично все, що роблять управлінці різних рівнів та сучасні бізнесмени для вирішення стратегічних та тактичних завдань розвитку своїх фірм, вимагає ефективного обміну інформацією. Головною умовою ефективності ділової комунікації є усвідомлення того, що можливість реалізації цілей взаємодії зростає, якщо правильно організувати її проведення і досягти при цьому створення атмосфери взаєморозуміння, довіри і співробітництва. Тому у підготовці фінансистів, управлінців та економістів загалом вагоме значення відіграє вивчення дисципліни «Комунікації в управлінні фінансами та бізнесі».

Предмет навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни є засоби побудови ефективних комунікацій на організаційному і міжособистісному рівнях.

Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування теоретичних знань з питань комунікацій в управлінні фінансами та бізнесі, оволодіння практичними навичками організації ділових зустрічей, ведення переговорів, службового спілкування, вмінням формувати імідж ділової людини.

Основні завдання

Завданнями вивчення дисципліни є:

- сформувати знання щодо історії виникнення та розвитку теорії комунікації в управлінні фінансами та бізнесі;
- сформувати навички практичного застосування методів, інструментів, типів, каналів та засобів комунікації;
- допомогти студентам оволодіти знаннями з теорії та практики комунікації в управлінні фінансами та бізнесі;
- надати необхідну теоретичну та практичну базу задля встановлення і підтримки комунікативних зв'язків, між бізнесом та суспільством, між людиною та світом, між державами та культурами.

1.1. Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Вступ до фаху	Фінанси ЗЕД
Українська мова (за професійним спрямуванням)	Митна справа
Фінанси	Менеджмент зовнішньоекономічної та митної діяльності
Основи ведення сучасного бізнесу	Митний контроль і митне оформлення
Корпоративна соціальна відповідальність	

1.2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Розуміння сутності поняття спілкування та основ теорії спілкування	Знати та розуміти структуру комунікативного процесу
Розуміння поняття спілкування та типи спілкування, роль комунікацій в управлінні фінансами та бізнесі;	Знати та розуміти систему паблік рилейшинз в сучасних умовах розвитку ринку
Здатність здійснювати аналіз основних причин поганої комунікації	Вміти правильно говорити, слухати та сприймати повідомлення
Уміння застосовувати методіку комунікативного управлінського впливу	Володіти методами підготовки та проведення переговорного процесу
Володіння базовими знаннями у сфері комунікативного процесу	Розуміти основні групи помилок комунікації: помилки відправлення повідомлення, одержання повідомлення, особистих настанов, колективної дії, організації.
Навички застосування сучасного інформаційного та програмного забезпечення для отримання та обробки даних у сфері Паблік рилейшинз	Вміти організувати та провести діловий прийом
Уміння розпізнавати труднощі комунікації та основні групи помилок комунікацій	Володіти методикою складання листів-нагадування, листів-запитів, оферт, претензій, прес-релізів, рекомендаційних листів
Уміння вибирати адекватну стратегію, методи і технологію ефективного впливу на конкретний соціальний конфлікт	Вміння аналізувати культурні особливості партнерів при проведенні ділових зустрічей

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер теми	Назва теми
Тема 1.	Спілкування та комунікації
Тема 2.	Процес та види комунікацій
Тема 3.	Ділові стратегії
Тема 4.	Труднощі та бар'єри комунікації
Тема 5.	Мовна діяльність: значення, зміст, розуміння
Тема 6.	Діловий стиль і манери обговорення
Тема 7.	Психологічна культура ділової розмови
Тема 8.	Службове спілкування
Тема 9.	Експресивна поведінка в спілкуванні
Тема 10.	Конфлікти, їх суть і природа. Комунікативні конфлікти та їх наслідки
Тема 11.	Ведення комерційних переговорів
Тема 12.	Ділова атрибутика і одяг
Тема 13.	Організація та проведення ділових зустрічей
Тема 14.	Організація ділових прийомів
Тема 15.	Писемна комунікація

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Спілкування та комунікації

Проблема та практика спілкування. Поняття спілкування. Типи спілкування. Предмет спілкування. Накопичувачі свідомості.

Поняття комунікації. Грані комунікації. Структура комунікації. Умови ефективності зворотного зв'язку.

Соціальні інститути комунікації. Інститут „Паблік Рілейшинз”. Головна мета цього інституту.

Ефективність комунікації в умовах ринку. Причини розвитку комунікації в бізнесі. Багатоканальний комунікативний зв'язок.

Тема 2. Процес та види комунікацій

Структура комунікативного процесу. Елементи комунікативного процесу (відправник, кодування, повідомлення, канали передачі, декодування, приймач, відгук, зворотний зв'язок). Шуми у системі комунікації.

Ділова розмова. Когнітивна та афектативна сфери ділової розмови. Три складові розмови.

Бесіда, обговорення, співбесіда. Круглий стіл, мозкова атака, ділова командна гра. Спір, полеміка, дискусія. Диспути, дебати. Торги. Багатосторонні переговори („третейський суд”, „поділ здобичі”, „сеанс одночасної гри”).

Види комунікації. Форми комунікації. Висхідні та низхідні комунікації. Схеми комунікації (лінійна, кільцева, зіркова, колесо, багатозв'язна, ієрархічна).

Структура спілкування. Підходи до спілкування як до процесу.

Тема 3. Ділові стратегії

Загальна характеристика стратегії. П'ять елементів стратегії.

Види стратегій. Ділова стратегія. Функціональна стратегія. Стратегія як тактика вибору тактик.

Стратегічний сценарій. Параметри стратегічного сценарію. Види стратегічних сценаріїв.

Шість принципів постановки цілей. Закони управлінського спілкування.

Тема 4. Труднощі та бар'єри комунікації

Труднощі комунікації. Основні групи помилок комунікації. Помилки відправлення повідомлення, одержання повідомлення, особистих настанов, колективної дії, організації.

Основні причини поганої комунікації. Нерозуміння важливості спілкування. Неправильна настанова свідомості та якість комунікації (стереотипи, упереджені уявлення, відносини між відправником та одержувачем, відсутність уваги та інтересу, нехтування фактами), помилки при побудові спілкування (неправильний вибір слів, помилки в організації повідомлення, неправильна оцінка здатності одержувача зрозуміти повідомлення, слабка переконливість).

Міжособистісні бар'єри, пов'язані із сприйняттям, семантичними бар'єрами, невербальними перепонами, неякісним зворотним зв'язком, невмінням слухати.

Помилки в спілкуванні. Контроль, обмежений інцидентами. Тотальний контроль. Прихований контроль. Вибірковий контроль. Контроль заради проформи. Контроль внаслідок недовіри.

Фактори, які впливають на розмову. Ввідна комунікатора. Ввідна реципієнта. Процесуальні змінні. Змінні ситуації. Зовнішні змінні. Групові змінні. Історичні змінні.

Бар'єри спілкування. Бар'єр негативних емоцій. Бар'єри поганого настрою. Бар'єри сприйняття. Бар'єри мови. Бар'єри настанови. Бар'єр першого враження. Бар'єри взаєморозуміння.

Тема 5. Мовна діяльність: значення, зміст, розуміння

Мова. Мовлення. Знаки-індекси. Знаки-образи. Знаки-символи. Поняття розуміння. Рівні розуміння.

Тезаурус особистості. Фразеологія. Фразеологічні кластери. Кластер позитивної поведінки. Кластер відсутності у суб'єкта адекватного сприйняття зовнішнього світу. Кластер утруднення власної активності. Кластер суб'єктивної оцінки власної поведінки. Кластер порушення цілеспрямованої діяльності. Кластер аморальності. Кластер брехливості. Кластер конформізму. Тести ідентифікації суб'єкта.

Тема 6. Діловий стиль і манери обговорення

Ділове спілкування. Діловий стиль спілкування. Різниця між цими поняттями. Поняття принциповості по суті та принциповості по формі.

Принциповість по суті. Імперативи ділового обговорення: поставте себе на місце опонента, формулюйте цілі ділового спілкування в межах їх досяжності, предметом суперечки має бути ставлення до проблеми, а не до опонента, принциповість повинна ґрунтуватися на принципах позиції.

Принциповість за формою. Припис 1 „Мені це довірено”. Припис 2 „Поставте себе на моє місце”.

Техніка боротьби. Принцип реалізації переваг. Правила, яких треба дотримуватися для реалізації цього принципу.

Співробітництво. Фактори, що сприяють раціональній взаємодії.

Тема 7. Психологічна культура ділової розмови

Створення сприятливого психологічного клімату. Способи Д. Карнегі, які дозволяють на початку ділової розмови схилити опонента до потрібної точки зору. Закони запам'ятовування: закон враження, закон пам'яті-повторення, закон пам'яті-асоціації.

Вміння говорити. Правила правильного сприйняття повідомлення.

Вміння слухати. Модель процесу повідомлення Фрідмана Шульц фон Туна (суть справи, саморозкриття, заклик, відношення). Рекомендації ефективного слухання.

Постановка запитань і техніка відповіді на них. Види запитань: інформаційні, дзеркальні, естафетні.

Сприйняття партнера. Прийоми В.І. Курбатова, які дозволяють досягти взаєморозуміння.

Управління емоціями. Рекомендації з управління емоційним станом.

Тема 8. Службове спілкування

Етика ділового спілкування. Причини неетичної поведінки. Правила етики службових відносин.

Поняття етики та етикету. Службовий етикет. Правило об'єктивності. Увага до фактів. Наказ і прохання. Етика покарання. Принципи покарання. Формула звільнення. Подяка та комплімент.

Комунікативні принципи оптимізації службових відносин. Правила усного розпорядження. Правила вітань і прощань.

Методи комунікативного управлінського впливу.

Тема 9. Експресивна поведінка в спілкуванні

Поняття експресії. Мімічна ознака. Мімічний код.

Експресія погляду. Особливості „мови” очей. Рухи очей. Типи поглядів, їх трактування та рекомендовані дії.

Мова жестів у комунікації. Узгодженість жестів та мови. Групи жестів та їх значення.

Міміка. Гримаси насолоди, випробовування, протесту, подиву, стурбованості тощо. Голос як прояв експресії.

Тема 10. Конфлікти, їх суть і природа.

Комунікативні конфлікти та їх наслідки

Поняття конфлікту. Ознаки конфлікту. Схема конфліктної взаємодії. Джерело конфлікту. Зона конфлікту. Причина та привід конфлікту. Конфліктна взаємодія. Границя допустимої дії. Міра обґрунтованості претензії.

Види конфліктів. Чвари, кон'юнктура, суперництво, боротьба, конкуренція. Відкритий та прихований конфлікт. Мотиваційний конфлікт. Конфлікти комунікацій. Цільовий конфлікт. Статусний конфлікт. Індивідуальний та груповий конфлікти. Конфлікти вибору.

Стреси, неврози, кризи. Реакції людей в таких станах. Страх. Методи зняття напруги.

Тема 11. Ведення комерційних переговорів

Підготовка до переговорів. Вибір часу та місця зустрічі. Підготовка приміщення. Опрацювання переговорного процесу.

Порядок ведення переговорного процесу. Взаємне уточнення інтересів. Етап обговорення. Узгодження позицій і розробка домовленостей.

Техніка ведення переговорів. Суть методу позиційного торгу. Метод принципівих переговорів.

Стратегія ведення переговорів. Метод „балкону”. Метод Сократу.

Стилі ведення переговорів. Франція. Китай. США. Німеччина. Англія. Японія. Рекомендації щодо ведення переговорів.

Тема 12. Ділова атрибутика і одяг

Візитні картки. Використання візитних карток. Варіанти оформлення візитних карток. Підписи на картці, зроблені від руки.

Ділові подарунки. Рекомендації вибору подарунків із врахуванням положення, віку, статі, індивідуальних та культурних особливостей ділових партнерів.

Діловий одяг жінки. Діловий одяг чоловіка. Рекомендації з підбору та комбінування одягу і аксесуарів.

Тема 13. Організація та проведення ділових зустрічей

Правила та норми проведення ділових зустрічей. Діловий протокол. Врахування культурних особливостей партнерів.

Домовленість про ділову зустріч. Предмет зустрічі. Місце проведення. Часові межі. Кількість учасників. Матеріали до обговорення і підсумкові документи зустрічі.

Підготовка приміщень. Зустріч делегації. Правила посадки в автомобілі. Привітання. Розміщення учасників зустрічі. Офіційна мова.

Тема 14. Організація ділових прийомів

Підготовка прийому. Види прийому. Сніданок. Обід. Вечера. „Келих шампанського” або „келих вина”. „Чай”. „Коктейль” або „фуршет”. Надсилання запрошень та позначення на них.

Організація та проведення прийомів з розташуванням. Правила розсадки за столом на різних видах прийомів. Проголошення тостів. Страви, що подаються.

Види прийомів, що існують в міжнародній практиці. Правила організації сніданку, „келиху шампанського”, „а-ля фуршету”, „коктейлю”, „шведського столу”. Прийом „обід-фуршет”. Прийом „жур-фікс”.

Тема 15. Писемна комунікація

Історія писемного спілкування. Стандартизація та уніфікація тексту. Класифікація листів. Класифікація ділових листів. Оформлення бланку листа та конверту.

Цілі ділового листа. Складання плану листа. Стиль та тон ділового листа.

Оформлення реквізитів листа. Заголовок. Показання на посилення. Дата. Адреса одержувача. Вступне звертання. Посилання на зміст листа. Основний текст листа. Заклучна форма ввічливості. Підпис. Посилання на додаток до листа.

Правила ділового листування. Оформлення листа-нагадування, листа-запита, офerti, претензії. Правила написання та поширення прес-релізу. Поняття, використання та порядок складання рекомендаційного листа.

Призначення та види резюме. Правила їх складання та поширення.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

Амант К. Ділові комунікації: брошура / Кірк Ст. Амант; Консорціум із удосконалення бізнес-освіти в Україні. — К., 2001. — 70 с.

Аналітика, експертиза, прогнозування : монографія / Є.А. Макаренко, М.М. Рижков, М.А. Ожеван. — К. : Наша культура і наука, 2003. — 614 с.

Бард А. Нетократия. Новая правящая элита и жизнь после капитализма : переводное издание / А. Бард, Я. Зодерквист. — СПб.: Стокгольмская школа экономики, 2005. — 252 с.

Блайд Дж. Маркетинговые коммуникации: Что? Как? И почему?/ Дж. Блайд. — Днепропетровск: Баланс-Клуб, 2004. — 368 с. — Пер. с англ.

Білоус В. С. Зв'язки з громадськістю (паблік рилейшнз) в економічній діяльності : навчальний посібник / В. С. Білоус. — К.: КНЕУ, 2005. — 275 с.

Боднар І. Міжнародна інформація : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення курсу / І. Боднар. — Львів: Новий світ-2000, 2005. — 216 с.

Бутенко Н. Ю. Комунікативні процеси у навчанні: підручник / Н. Ю. Бутенко. — К. : КНЕУ, 2004. — 383 с.

Владимирська Г. О. Реклама : навчальний посібник / Г. О. Владимирська, П. О. Владимирський. — К. : Кондор, 2006. — 334 с.

Гринберг Т. Э. Политические технологии: ПР и реклама : учебное пособие / Т. Э. Гринберг. — М.: Аспект Пресс, 2005. — 317 с.

Гриценко О. Культура і влада. Теорія і практика культурної політики в сучасному світі / О. Гриценко. — К.: УЦКД, 2000. — 228 с.

Грушевицкая Т. Г. Основы межкультурной коммуникации: Учебник / Т. Г. Грушевицкая; Под ред. А. П. Садохина. — М.: ЮНИТИ, 2002. — 352 с.

Даниленко С. І. Міжнародна журналістика репортерське спілкування : практикум / С.І. Даниленко. — К. : ІМВ, 2002. — 248 с.

Діяльність ЗМІ під час виборів президента України — К.: Геопринт, 2004. — 214 с.

"Джинсова" свобода. Роль медіа у парламентській виборчій кампанії — 2006 / Упоряд.: О. Довженко, Н. Лигачова. — К. : Вістка, 2006. — 224 с.

Європейські засоби масової інформації: конспект лекцій для студентів спеціальності "Міжнародна інформація" спеціалізації "Європейські комунікації" / Під ред. Є.А. Макаренко. — К.: Київський Національний університет імені Тараса Шевченка, 1999. — 229 с.

Зернецька О. В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини: / О. В. Зернецька. — К.: Освіта, 1999. — 374 с.

- Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник / В. Й. Здоровега. — 2-ге вид., перероб. і допов. — Львів : ПАІС, 2004. — 268 с.
- Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики : навчальний посібник / В. Іванов. — К. : Центр вільної преси, 2010. — 258 с.
- Информация и общественное мнение: От репортажа в СМИ к реальным переменам / ред. Румин Ислам. — М.: Альпина Паблишерз, 2010. — 293 с.
- Кашлев Ю. Б. Информация и PR в международных отношениях : монография / Ю.Б. Кашлев, Э.А. Галумов. — М. : Известия, 2003. — 432 с.
- Козак І. А. Телекомунікації в бізнесі: Навчальний посібник / І. А. Козак. — К.: КНЕУ, 2004. — 367 с.
- Кондратьев С. В. Связи с общественностью: Учебное пособие / С.В. Кондратьев, Р.Н. Абрамов. — М.: Академический Проект, 2004. — 432 с.
- Кузнецова О. Д. Засоби масової комунікації: Посібник/ О.Д. Кузнецова. — 2-ге вид., перероб. й допов.. — Львів: ПАІС, 2005. — 200 с.
- Куриляк В. Є. Міжнародний менеджмент : навчальний посібник / В. Є. Куриляк. — Тернопіль: Карт-бланш, 2004. — 268 с.
- Корню Д. Етика засобів масової інформації / Д. Корню. — К.: К.І.С., 2004. — 130 с.
- Лэйхифф Д. М. Бизнес-коммуникации: Стратегии и навыки / Д. М. Лэйхифф, Дж. М. Пенроуз. — СПб.: Питер, 2001. — 688 с. — (Теория и практика менеджмента)
- Малкин Е. Основы избирательных технологий и партийного строительства / Е. Малкин, Е. Сучков. — 5-е изд. — М.: SPSL — "Русская панорама", 2003. — 480 с.
- Маклюэн Г. М. Понимание Медиа: Внешние расширения человека / Г.М. Маклюэн. — М.: Канон-пресс-Ц, 2003. — 464 с. — Пер. с англ.
- Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації / Д. Мак-Квейл; пер.: О. Возьна, Г. Сташків. — 4-те вид. — Львів : Літопис, 2010. — 538 с. — Пер. с англ.
- Назаров М. М. Массовая коммуникация в современном мире: методология анализа и практика исследований / М.М. Назаров. — М.: Едиториал УРСС, 2003. — 240 с.
- Основы теории коммуникации: Учебное пособие / Под ред. М. А. Василика. — М.: Гардарики, 2003. — 615 с.
- Петренко А. Безопасность в коммуникации делового человека: Монография / А. Петренко. — М.: Технологическая школа бизнеса, 1993. — 208 с.
- Плошин В. Ю. Теория и практика массовой информации : учебное пособие / В. Ю. Плошин. — СПб.: Знание, 2005. — 168 с.
- Почепцов Г. Г. Коммуникативные технологии двадцатого века / Г.Г. Почепцов. — К.: Ваклер, 2002. — 352 с.

Почепцов Г. Г. Паблік рилейшнз : навчальний посібник / Г.Г. Почепцов. — К. : Знання, 2004. — 373 с.

Почепцов Г. Г. Інформація и дезінформація : монографія / Г. Г. Почепцов. — К. : Ника-Центр, Ельга, 2001. — 251 с.

Почепцов Г. Г. Паблік рилейшнз для професіоналов / Г. Г. Почепцов. — К.: Ваклер, 2003. — 624 с.

Почепцов Г. Г. Інформаційна політика : навчальний посібник / Г.Г. Почепцов, С.А. Чукут. — К. : Знання, 2006. — 663 с.

Потятиник Б. В. Медіа: ключі до розуміння / Б. В. Потятиник. — Львів: ПАІС, 2004. — 312 с.

Примак Т. О. Маркетингові комунікації: Навчальний посібник / Т.О. Примак. — К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. — 280 с.

Психологія делового общенія: Хрестоматія / Ред.-сост. Д. Я. Райгородский. — Самара: ИД "Бахрах-М", 2006. — 784 с.

Разроев Э. Инфокоммуникационный бизнес: управление, технологии, маркетинг/ Э. Разроев. — СПб.: Профессия, 2003. — 352 с.

Рот Ю. Межкультурная коммуникация: Теория и тренинг: учебно-методическое пособие/ Ю. Рот . — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. — 223 с.

Садохин А. П. Межкультурная коммуникация: Учебное пособие / А. П. Садохин. — М.: Альфа-М; М.: ИНФРА-М, 2004. — 288 с.

Сердюк, О. Д. Теорія та практика менеджменту : навчальний посібник / О.Д. Сердюк. — К. : ВД "Професіонал", 2004. — 432 с.

Соколов А. В. Общая теория социальной коммуникации : учебное пособие / А. В. Соколов. — СПб. : Изд-во Михайлова В.А., 2002. — 461 с.

Сэмпсон Э. Бизнес-презентация: Творческие идеи для блестящего выступления / Э. Сэмпсон. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. — 202 с.

Скібіцька Л. І. Конфліктологія : навчальний посібник / Л. І. Скібіцька. — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 384 с.

Ситник В. Ф. Телекомунікації в бізнесі: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / В. Ф. Ситник, І. А. Козак. — К.: КНЕУ, 1999. — 204 с.

Слісаренко І. Ю. Паблік рилейшнз у системі комунікації та управління: Навчальний посібник/ І.Ю. Слісаренко. — К.: МАУП, 2001. — 104 с.

Спивак В. А. Современные бизнес-коммуникации: Стандартные положения об отделах. Формы переписки. Делопроизводство / В. А. Спивак. — СПб.: Питер, 2002. — 448 с.

Сучасний виборчий PR : навчальний посібник / За ред. В. В. Лісничого. — К. : ВД "Професіонал", 2004. — 384 с.

Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій : навчальний посібник / Петрик В.М. [та інші]. — К.: Росава, 2006. — 208 с.

Теория и практика рекламы : учебник / Под ред. Тулупова В. В. — СПб.: Издательство Михайлова В.А., 2006. — 528 с.

Трухачов О. І. PR та міжкультурний менеджмент : навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів магістратури спеціальності "Міжнародний бізнес" / Університет економіки та права "КРОК". — К.: Університет економіки та права "КРОК", 2011. — 26 с.

Трухачов О. І. Зв'язки з громадськістю: навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів напрямку підготовки «Міжнародна інформація» для денної та заочної форми навчання / Університет економіки та права "КРОК". — К. : Університет економіки та права "КРОК", 2011. — 39 с.

Трухачов О. І. Інформаційні компанії: навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів напрямку підготовки «Міжнародна інформація» для денної та заочної форми навчання / Університет економіки та права "КРОК". — К. : Університет економіки та права "КРОК", 2012. — 30 с.

Шаян Л. П. PRo суспільні комунікації / Л. П. Шаян. — К.: ТОВ "Група компаній "Динаміка", 2008. — 180 с.

Шарков Ф. И. Интегрированные бренд-коммуникации / Ф.И. Шарков. — М.: РИП-холдинг, 2004. — 244 с.

Шарков Ф. И. Итегрированные PR-коммуникации (связи с общественностью как компонент интегрированных маркетинговых коммуникаций / Ф.И. Шарков. — М.: РИП-холдинг, 2004. — 272 с.

Шарков Ф. И. Основы теории коммуникации: Учебник / Ф.И. Шарков. — М.: ИД "Социальные отношения", 2003. — 248 с.

Шарков Ф. И. Современные маркетинговые коммуникации: Словарь-справочник/ Ф.И. Шарков. — М.: Альфа-пресс, 2006. — 352 с.

Шарков Ф. И. Теория коммуникации (базовый курс): Учебник / Ф.И. Шарков. — М.: РИП-холдинг, 2004. — 246 с.

Шарков Ф. И. Политический консалтинг (специализация курса "Консалтинг в связях с общественностью") : учебное пособие / Ф.И. Шарков. — М. : Издательский Дом " Дашков и К ", 2004. — 460 с.

Чічановський А. А. Інформаційні процеси в структурі світових комунікаційних систем : підручник / А. А. Чічановський, О. Г. Старіш. — К.: Грамота, 2010. — 568 с.

4.4.2. Додаткова література

Бєбик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технологія, техніка паблік рїлейшенз [Монографія] / В.М.Бєбїк. — К.: МАУП, 2005. — 440 с.

Бєрезин В. М. Массовая коммунікація: сущность, канали, действия / Валерій Матвєєвич Бєрезин. — М.: РИП-холдинг, 2004. — 174 с. — (Практическая журналистика).

Брайант Дж. Основы воздействия СМИ: [научно-популярное изд.] / Дж. Брайант, С. Томпсон; пер. с англ. В.В. Кулебы и Я.А. Лебедевка . — М.: Вильяме, 2004. — 432 с .

Винер Н. Кибернетика, или Управление и связь в животном и машине / Норберт Винер. — М.: Наука, 1983. — 340 с.

Винтерхофф-Шпурк П. Медиapsихология. Основные принципы; [пер с нем. О. Шипилова] / Петер Винтерхофф-Шпурк. — Х.: Гуманитарный центр, 2007. — 288 с.

Грачев М. Н. Политические коммуникации: теоретические концепции, модели, векторы развития: [Монография] / Михаил Николаевич Грачев. — М.: Прометей, 2004. — 328 с.

Грачев М. Н. Политическая коммуникация / М.Н.Грачев // Вестник РУДН. Серия: Политология. — 1999. — № 1. — С. 24–39.

Гриценко О. Основи теорії міжнародної журналістики. [навч. видання] / О. Гриценко, В. Шкляр / [под. ред. В.В. Рїзуна]. — К.: ВПЦ Київський університет, 2002. — 304 с.

Засурський І. Масс-медиа второй республики [Електронний ресурс] / Иван Засурский // Интернет-издание СМИ.ru. — Режим доступу: <http://www.smi.ru/99/09/30/247115.html>

Информационно-коммуникативные технологии в политике / М. Г. Анохин, М. Ю. Павлютенкова // Вестник РУДН. Серия: Политология. — 1999. — № 1. — С. 40–52.

Квіт С. Масова комунікація: [навчальне видання] / Сергій Квіт. — К.: ВД Києво-Могилянська академія, 2008. — 206 с.

Липман У. Общественное мнение / Уолтер Липман; [пер. с англ. Т. В. Барчуновой; [ред. пер. К. Левинсон, К. Петренко] — М.: ИФ Общественное мнение, 2004. — 384 с.

Луман Н. Что такое коммуникация? / Н. Луман // Социологический журнал. — 1995. — № 3. — С. 114–125.

Москаленко А. З. Теорія журналістики: [підручник] / Анатолій Москаленко. — К.: Експрес-об'ява., 1998. — 335 с.

Набруско В. І. Формування громадської думки в умовах легітимації влади (масово-комунікаційний вимір): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.

політ. наук.: спец 23.00.03 "Політична культура та ідеологія" / В. І. Набруско. — Київ, 2006. — 20 с.

Назаров М. М. Массовая коммуникация в современном мире: методология анализа и практика исследований: [хрестоматия / состав. М. М. Назаров]. — [2-е изд. испр.]. — М.: Едиториал УРСС, 2003. — 240 с.

Нестеряк Ю. В. Інформаційно-технологічний і творчий потенціал агенційної журналістики (вітчизняний і світовий досвід): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філолог. наук: спец. 10.01.08 "Журналістика"/ Ю.В. Нестеряк. — Київ, 2005. — 20 с.

Новини vs Новини. Виборча кампанія в новинних телепрограмах /За ред. Н. Костенко і В. Іванова; Інституту соціології НАН України, Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Академії української преси . — К.: ЦВП, 2005. — 212 с.

Ноэль-Нойман Э. Общественное мнение. Открытие спирали молчания: [пер. с нем. Л.Н. Рыбаковой Л.Н]; [общ. ред. и предисл. Мансурова Н.С.] / Э. Ноэль-Нойман. — М.: Прогресс-Академия, Весь Мир, 1996. — 352 с.

Перспективи створення суспільного мовлення в Україні. — К.: Геопринт, 2005. — 85 с.

Пітерс Д. Д. Слова на вітрі: історія ідеї комунікації; [пер. з англ. А. Іщенко] / Джон Дарем Пітерс. — К.: Києво-Могилян. акад., 2004. — 302 с.

Политические коммуникации: [учеб. пособ. для студ. вузов] /Петрунин Ю.Ю. [и др.]; [под ред. А. И. Соловьева]. — М.: Аспект Пресс, 2004. — 332 с.

Прохоров Е. П. Исследуя журналистику / Е. П. Прохоров. — М.: РИП-Холдинг, 2005. — 202 с.

Профессиональная этика журналиста: Документы и справочные материалы / [сост. Ю.В.Казаков]. — М.: Галерея, 2002. — 472 с.

Почепцов Г. Г. Теорія комунікації: [навч. посіб.] / Георгій Почепцов. — [2-ге вид., доп.] — К.: ВЦ Київський університет, 1999. — 308 с.

Почепцов Г. Г. Медіа: теорія масових комунікацій: [навч. видан.] / Г. Г. Почепцов. — К.: Альтпрес, 2008. — 403 с.

Почепцов Г. Г. Політтехнології в загальній систематичній технології впливу [Електронний ресурс] / Г. Г. Почепцов // Український центр політичного менеджменту. — 2008. — Спецвипуск: Політичні технології. — С. 6–19. — Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/bookscontent.php3?b=25&c=662>

Публіцистика. Масова комунікація: [медіа-енциклопедія]; [пер. з німець. К. Макеєв, П. Дашко]/ [за загал. ред. В. Ф. Іванова] — К.: АУП, ЦВП, 2007. — 780 с.

Різун В. В. Теорія масової комунікації [Електронний ресурс] / В. В. Різун // Електронна бібліотека Інституту журналістики. — Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=book.index&book=1>

Трухачов О. І. Історико-теоретичні аспекти дослідження розвитку політичної комунікації / "Гілея: науковий вісник": Збірник наукових праць. — К., Випуск 53 (10) — 2011. — С. 451-457.

Трухачов О. І. Політична журналістика» і «політичний PR": точки дотику та розбіжності в політичній комунікації / О. І. Трухачов / Українська журналістика: умови формування та перспективи розвитку: Зб. наук. пр./ МОН України. Черкаський нац., ун-т ім. Б. Хмельницького, 2007. — С. 231- 235.

Трухачов О. І. Принцип зворотного зв'язку в українській політичній комунікації / О. І. Трухачов // Політичний менеджмент. Український науковий журнал. — № 5(26). — 2007. — С. 66–70.

Трухачов О. І. Інформаційно-комунікативне поле політики / О. І. Трухачов // Політика та публіцистика . Зб. наук. праць політол. спрямованості. Вип. 1(5), 2008р. — С. 23–35.

Тучков С. М. Связи с общественностью в политических, государственных и муниципальных организациях: [учеб. пособие] / С. М. Тучков. — М.: МАКС Пресс, 2001. — 101 с.

Яковлев И. П. Ключи к общению. Основы теории коммуникации: [учеб. пособие] / Игорь Петрович Яковлев. — СПб.: Авалон, 2006. — 240 с.

Baker C. Edwin Media, Markets and Democracy. — N.Y.: Cambridge university press, 2002. — 377 p.

Black E. Politics and the News: The Political Functions of the Mass Media. — Toronto: Butterworths, 1982. — 455 p.

Chomsky N. Necessary Illusions: Thought Control in Democratic Societies. — Erscheinungsdatum: Seiten South End Press, 1989. — 556 p.

Deutsch W. K. The Nerves of Government: models of political communication and control (with a new introduction). — N.Y.: The Free Press, 1966 — 316 p.

Gunter R. Democracy and the Media: A comparative perspective / R. Gunter, A. Mughan — N.Y.: Cambridge university press, — 2004. — 496 p.

Hallin C. Comparing Media Systems: Three models of media and politics / Daniel C. Hallin, P. Mancini. — N.Y.: Cambridge university press, — 2005. — 342 p.

Hawkes D. Ideology / D. Hawkes. — London: Routledge, 2004. — 208 p.

Free Dictionary [Електронний ресурс] / Princeton University — Farlex clipart collection. Farlex Inc., 2003-2008. — Режим доступу: <http://www.thefreedictionary.com/political+arena>

Lasswell H. D. The structure and function of communication in society / H. D. Lasswell // The Communication of Ideas/ H. D. Lasswell. — N.Y., 1948. — P. 37–51.

McNair B. An introduction to political communication / B. McNair. — N.Y.: Routledge, 2003. — 250 p.

McQuail D. Mass communication theory: An Introduction / D. McQuail. — London: Sage Publications, 1983. — 245 p.

McQuail D. Mass communication theory: An Introduction / D. McQuail. — London: Sage Publications, 1992. — 352 p.

McQuail D. Political communication / D. McQuail // Encyclopedia of government and politics. — N.Y.: Taylor & Francis e-Library, 2002. — P. 471–485.

Shannon C. E. Communication in the Presence of Noise [Электронный ресурс] / C. E Shannon // Proceeding of the IRE. — Jan.1949. — vol. 37, № 1. — P. 10–21. — Режим доступа: <http://www.weizmann.ac.il/complex/tlusty/courses/InfoInBio/Papers/Shannon1948CommPresNoise.pdf> 169.

Voltmer K. Mass Media and Political Communication in New Democracies / K. Voltmer. — N Y.: Routledge, 2006. — 252 p.